

Ministerie van Justitie en Veiligheid

t.a.v. dhr. F. Weerwind, Minister van
Rechtsbescherming

Datum 9 februari 2022
Onze referentie R100010
Uw referentie -
Inzake VAJN bestuur

Geachte heer Weerwind,

Deze brief schrijven wij namens de Vereniging Asieladvocaten en – Juristen Nederland. Onze vereniging behartigt de belangen van asielzoekers en hun rechtsbijstandsverleners in Nederland.

Wij hebben kennis genomen van de brief van uw voorganger van 2 november 2021, getiteld Verbetering vergoedingen voor rechtsbijstandsverleners in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand, waarin het aanvullende budget uiteenzet dat is uitgetrokken voor de rechtsbijstand in 2022 op basis van 'Scenario 1' van het rapport Andere Tijden van de Commissie van der Meer ("Rapport Andere Tijden").

De voorgenomen maatregelen uit de brief van 2 november 2021 hebben wij middels een enquête voorgelegd aan onze leden, om hen op die manier om hun zienswijze te vragen. Mede naar aanleiding daarvan hebben wij de volgende suggesties, en ook enkele correcties op onjuiste aannames in het rapport Andere Tijden. Wij verzoeken vriendelijk uw aandacht hiervoor.

Twee punten voor de zienswijze

Het meest opvallende aan Scenario 1 van het rapport Andere Tijden is de vermindering van het aantal punten voor de zienswijzefase in de asielprocedure, van 4 naar 2 punten. Dit is gebaseerd op CITION gegevens, maar de gegevens geven geen representatief beeld.

Allereerst zijn de procedures sinds het rapport wezenlijk gewijzigd, door de invoering van het Sporenbeleid, waarbij reeds op voorhand zaken worden onderverdeeld in categorieën om zo efficiënter de zaken te kunnen behandelen. Voor Spoor 1 en 2 (Dublin en Veilig land procedures) worden lagere toevoegingen verstrekt, omdat die (over het algemeen) minder bewerkelijk en complex zijn dan Spoor 4 (Algemene Asielprocedure). Voor Spoor 1 en 2 werden tot 1 januari jl. 4 punten verstrekt, inclusief zienswijze, dat is nu 6 punten.

De urenstaten die gebruikt zijn ten behoeve van het Rapport Andere Tijden zien zonder onderscheid op zowel die relatief gemakkelijkere zaken (nu Spoor 1 en Spoor 2) als op de meer bewerkelijke asielzaken (nu Spoor 4). Die gemiddelden worden nu gebruikt voor de tijdsbepaling in de meer bewerkelijke zaken (Spoor 4) en zijn dus niet langer representatief. Wanneer uit een algemene beweging de lichtere zaken worden weggenomen zal de gemiddeld tijdsbesteding van de overblijvende zaken stijgen.

Andere bezwaren tegen de urenstaten zijn dat in de urenstaten die Van der Meer heeft bestudeerd niet gedifferentieerd is tussen de fases of de werkzaamheden. Bij de declaratie van een asielprocedure wordt door een advocaat slechts het totaal aantal uren doorgegeven. Daar kan in het geheel niet uit worden afgeleid hoeveel tijd er aan een zienswijze is besteed en hoeveel tijd er aan andere fases is besteed.

Daarnaast is het rapport *Andere Tijden* gebaseerd op tijdsbesteding in 2015, toen er relatief veel zaken van Eritreeërs en Syriërs werden behandeld. Dit waren relatief gemakkelijke zaken, die in veruit de meeste gevallen direct werden ingewilligd. De urenstaten van die periode zijn dan ook niet representatief voor de huidige tijdsbesteding. De samenstelling van de asielzoekerspopulatie is nu anders. Zaken zijn gemiddeld ingewikkelder en tijdrovender, gehoren beslaan vaak meerdere dagen, en voornemens zijn vaak zeer omvangrijk. De vorige Staatssecretaris heeft ook herhaaldelijk erkend dat asielzaken steeds complexer worden en dit blijkt (o.a.) ook uit de Eindrapportage van Significant over de doorlooptijden van de IND (*4.5 Asielaanvragen in werkvoorraad worden complexer*).

Blijkens de enquête is de ervaring van onze leden dat de zienswijze-fase de meest bewerkelijke fase is – en dit spreekt ook wel voor zich – omdat daarin (1) het voornemen moet worden bestudeerd (2) het voornemen met de cliënt moet worden besproken (3) onderzoek moet worden gedaan naar onder meer rechtspraak en landeninformatie (4) de zienswijze moet worden opgesteld en (5) in veel gevallen contact moet worden opgenomen met instanties als de helpdesk van VWN of andere deskundigen, zoals het IMMO. Het enkel spreken van de cliënt kost minimaal één uur maar vaak langer, omdat alle punten waarop de IND de verklaringen van cliënt ongeloofwaardig acht, besproken moeten worden. Twee uur voor de hele zienswijzefase is dus volstrekt ontoereikend. Wij menen dat een zienswijze in ieder geval 6 punten zou moeten zijn om uit te komen op een realistisch gemiddelde.

In de hiervoor genoemde enquête hebben wij onze leden gevraagd om aan te geven hoeveel uur zij besteden aan zienswijzen in Spoor 1, 2 en 4 zaken. 72 leden hebben hierop gereageerd. In Spoor 1 en 2 besteden verreweg de meeste advocaten 3 à 4 uur aan een zienswijze (50%). In Spoor 4 echter, besteedt 32% 4-5 uur, 28% 6-7 uur en 28% 8 uur of meer aan een zienswijze. Dit bevestigt dat een puntenvaststelling van 2 uur voor deze fase duidelijk onrealistisch is, en geenszins in verhouding staat tot de daadwerkelijk te besteden tijd. Asieladvocaten moeten daarbij werken volgens de (verplichte) *Beste Practice Guide Asiel* van de RvR, waarin uitgebreid uiteen wordt gezet welke handelingen er allemaal rondom de zienswijze verricht moeten worden. In twee uur kunnen die werkzaamheden niet worden verricht.

Toeslagen voor aanvullende werkzaamheden

In het rapport *Andere Tijden* staat de aanbeveling om toeslagen in te voeren voor aanvullende werkzaamheden, in ruil voor de huidige vaste toeslag van 2 punten wanneer een zaak van de Algemene naar de Verlengde Asielprocedure overgaat. U neemt ook die aanbeveling over. Hoewel wij het dit idee in beginsel omarmen, zouden wij graag in overleg treden over deze extra werkzaamheden die voor een toeslag in aanmerking zouden komen. Daarnaast zouden wij graag één punt uit het rapport willen ophelderen.

Onder punt 14 in de Bijlage puntsgewijze toelichting bij voornoemde Kamerbrief, wordt verwezen naar een toeslag voor het bijwonen van extra gehoren. Wij wensen in reactie daarop te verduidelijken dat advocaten in het overgrote merendeel van de zaken niet aanwezig zijn bij asielgehoren. Dit is ook niet voorzien in het huidige forfait. Als de advocaat wel aanwezig is dan doet zij of hij dat zonder vergoeding (of onder bijzondere omstandigheden op grond van extra uren), want daar is in het huidige puntenstelsel geen rekening mee gehouden. Wél moet de advocaat extra werkzaamheden verrichten bij aanvullende gehoren, namelijk een extra voor- en

nabespreking. Het feit dat er een aanvullend gehoor wordt gehouden dient derhalve zeker te leiden tot een toeslag, maar niet vanwege het bijwonen daarvan. Overigens dient ons' inziens ook een gehoor dat wordt voortgezet omdat één dag daarvoor niet genoeg was voor dit doel te worden aangemerkt als aanvullend gehoor. Sinds enkele jaren hanteert de IND immers de praktijk gehoren die op verschillende dagen worden behandeld (zelfs met ruime tijdsverloop ertussen) in één rapport samen te voegen, terwijl dit feitelijk aanvullende gehoren betreffen.

Toeslag gezinsleden

Wij menen dat er een toeslag dient te worden vastgesteld voor gezinsleden die apart gehoord worden. Op dit moment wordt voor partners of voor meerderjarige kinderen die met minderjarige kinderen meereizen één toevoeging verstrekt, ondanks het feit dat deze familieleden apart gehoord worden, en er dus in ieder geval dubbel werk is. Niet alleen moeten er meerdere gehoren worden voorbereid en nabesproken, maar er moet ook op consistentie tussen de gehoren worden gecontroleerd. Daarbij komt dat familieleden ook apart van elkaar moeten worden gesproken, voor het geval zij niet alles in de nabijheid van de andere familieleden willen bespreken. Op dit moment worden alleen aparte toevoegingen verstrekt indien er sprake is van een afzonderlijk asielmotief, maar daar is niet altijd sprake van. Bovendien is dit ook geen logisch criterium, aangezien dit voor de hoeveelheid werkzaamheden van de advocaat niet van grote invloed is – ook bij gelijke of vergelijkbare asielmotieven moeten meerdere gehoren worden besproken en 'gecontra-checkt'. In voornoemde enquête hebben wij tevens verzocht om een indicatie hoeveel meer tijd er wordt besteed bij familieleden zonder eigen relaas. 18% van de respondenten geeft aan dat het 25% meer tijd kost, 40% geeft aan dat het 50% meer tijd kost, 28% geeft aan 75% meer tijd en 14% zegt zelfs 100% meer tijd kwijt te zijn. In dit verband vinden we dat er anders omgegaan moet worden met verknocht verband, en dat er tenminste sprake zou moeten zijn van twee toevoegingen met samenhang tussen de familieleden, dan wel een toeslag bij verknochte familieleden.

Toeslag voorlopige voorziening

Ten slotte zijn wij het in dit verband oneens met het schrappen van de vergoeding voor een voorlopige voorziening procedure. Hoewel veel rechtbanken er inderdaad voor kiezen om zo'n procedure gelijk met de beroepsprocedure te behandelen is en blijft dit een afzonderlijke procedure, en zijn er ook wel degelijk voldoende gevallen waarbij de voorlopige voorziening wel afzonderlijk wordt behandeld. Daar moet dan een eerlijke vergoeding tegenover staan. Het huidige systeem komt daaraan tegemoet, door samenhang aan te nemen bij een gelijktijdige behandeling en twee aparte vergoedingen bij een afzonderlijke behandeling, en zou dus in stand moeten blijven op dit punt.

Vergoeding bij intrekking beroep

Punt 17 in de Bijlage puntsgewijze toelichting bij voornoemde Kamerbrief betreft de wijziging van de vergoeding bij intrekking van het beroep, zoals in het Strafrecht. Wij wensen erop te wijzen dat de praktijk van beroepen in asielzaken grote verschillen heeft met de praktijk van strafzaken. In strafzaken wordt een groot deel van de inhoud ter zitting gevoerd. In asielzaken dient men echter vooraf uitgebreide schriftelijke beroepsgronden in, en die gronden kunnen er juist voor zorgen dat de IND (vaak op een zéér laat moment) het besluit intrekt. Vaak zelfs ná de uiterste termijn voor de IND voor het indienen van een verweerschrift of na de voorbereiding van de cliënt op de zitting. Dan is er in de hoeveelheid werk, op de zitting na, geen onderscheid met een zaak die wel tot een uitspraak komt. Vanwege de late intrekking van het besluit zijn namelijk vaak ook al veel voorbereidingen voor de zitting zelf getroffen (dossierstudie en het voorbereiden van de client, met name). Een zitting neemt over het algemeen niet meer dan een uur in beslag dus alleen die tijd wordt dan bespaard. Het lijkt ons dan ook niet onredelijk, dat de werkzaamheden in beroep ook bij intrekking voor een volledige toevoeging in aanmerking komen, mits er meer dan 6 uur is besteed.

Vaste kosten ex art. 27 BVR

Voorheen was het gebruikelijk dat asielzoekers hun documenten indienden tijdens een gehoor. Sinds enige tijd ontvangen zij echter kort na hun aanmelding een informatiefolder waarin zij worden aangespoord om relevante originele documenten door hun advocaat aangetekend te laten opsturen naar de IND.

Dit faciliteert de efficiënte besluitvorming, maar die aangetekende verzending komt momenteel voor eigen kosten van de advocaat. Sterker nog: In het rechtsbijstandsstelsel geldt voor alle rechtsgebieden een vaste vergoeding van zo'n 21 euro per toevoeging voor administratieve kosten, maar daarop is een uitzondering gemaakt voor zaken die de aanvraag van een verblijfsvergunning betreffen (art. 27, lid 2 BVR 2000). Dit is onterecht en dient te worden gecorrigeerd.

Graag zouden wij naar aanleiding van het voorgaande verder met u in gesprek treden en een kennismaking organiseren. Wij hopen in dat verband van u te vernemen.

Met vriendelijke groet,

Namens het VAJN Bestuur

Sjoerd Thelosen en Floor Engelbertink

thelosen@cleerdin-hamer.nl

f.engelbertink@robinadvocaten.nl